

สถานการณ์ ความเสี่ยง ข้อพิจารณา รัฐไทยกับปัญหายาเสพติดในเยาวชน กรณีศึกษา จังหวัดภาคเหนือตอนล่างในช่วงปี ค.ศ. 2019-2020

Situations, risks, considerations on the Thai state and drug-related youth
problems: A case study of the lower northern provinces during 2019-2020

วสันต์ ปวนปันวัง^{1*}

Wasan Pounpunwong^{1*}

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสถานการณ์ แนวโน้มของปัญหา และความเสี่ยงของประเด็นปัญหา
ยาเสพติดภายในประเทศในช่วงปี ค.ศ. 2019-2020 2) เพื่อศึกษาสถานการณ์ แนวโน้มของปัญหา และความเสี่ยงของประเด็น
ปัญหาเสพติดในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่างในช่วงปี ค.ศ. 2019-2020 และ 3) เพื่อนำเสนอข้อพิจารณาของรัฐไทยกับปัญหาเสพติด
ความเสี่ยงต่อเยาวชนในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่างในช่วงปี ค.ศ. 2019-2020 งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพใช้เครื่องมือ คือ
แบบสัมภาษณ์ มีผู้ให้ข้อมูล คือกลุ่มเยาวชนอายุ 15-18 ปี จำนวน 18 คน และเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องจำนวน 18 คน วิธีการ
เก็บข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) เก็บข้อมูลภาคสนาม การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการ
วิเคราะห์เนื้อหา นำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาตรวจสอบร่วมกัน

ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ประเด็น คือ 1) การค้าและการแพร่ระบาดของยาเสพติดภายในประเทศมีการกระจาย
ยาเสพติดไปสู่กลุ่มผู้เสพมากขึ้น การค้ายาเสพติดได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบโดยการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการซื้อขายผ่าน
แอปพลิเคชัน เช่น ไลน์ ทวิตเตอร์ เฟซบุ๊ก อินสตาแกรม ฯลฯ โดยเฉพาะช่องทางทวิตเตอร์ เป็นช่องทางที่ได้รับความนิยมสูงสุดในการ
ซื้อขายยาเสพติด 2) ความเสี่ยงของประเด็นปัญหาเสพติดในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่างยังเกี่ยวข้องกับเส้นทางการลักลอบขนส่ง
ยาเสพติดของปัญหาเสพติดที่ทวีความรุนแรงมากขึ้นนอกจากนี้ไปสู่การจับกุมในพื้นที่ ได้แก่ จังหวัดที่มีการจับกุมคดียาเสพติด
สูงสุด ได้แก่ พิษณุโลก รongมาเป็นเพชรบูรณ์ กำแพงเพชร นครสวรรค์ ตาก อุตรดิตถ์ สุโขทัย พิจิตร และอุทัยธานี ตามลำดับ
3) ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดสะท้อนให้เห็นถึงโครงสร้างของปัญหาในทุก ๆ มิติที่นำไปสู่การเข้าถึงเยาวชนไม่ว่าจะเป็นบริบท
ชุมชน ปัญหาเรื่องการศึกษา ปัญหาครอบครัว และค่านิยมพฤติกรรมเลียนแบบและอยากลอง

คำสำคัญ: ข้อพิจารณาของรัฐไทย เยาวชนภาคเหนือตอนล่าง ปัญหาเสพติด

Abstract

The objectives of this research paper are 1) to study the situation, the trend of problems, and the risks of drug
problems in the country during 2019-2020, 2) to study the situation trend of problems and the risks of drug issues in
the lower northern region during 2019-2020, and 3) to present the Thai government's consideration of the drug

¹ คณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

¹ Faculty of Social Sciences and Local Development, Pibulsongkram Rajabhat University

* Corresponding author. E-mail: wasan.po@psru.ac.th

problem, the risk to youth in the lower northern region during 2019-2020. This research is qualitative research. The tool used was the interview. The informants were 18 youths aged 15-18 years old and 18 relevant government officials. The data collection method is divided into 2 parts: 1) collecting documents and related research and 2) collecting field data. Data analysis is a content analysis where all the data obtained are examined together.

The research findings are divided into 3 areas: 1) Drug trafficking and epidemic within the country are more distributed among drug users. The drug trade has changed its form by bringing technology to help in trading through applications such as Line, Twitter, Facebook, IG, etc., while Twitter channel is the most popular channel in drug trading. 2) The risk of drug issues in the lower northern region is also related to drug smuggling routes of the escalating drug problem, leading to arrests in the provinces. The provinces with the highest number of drug-related arrests are Phitsanulok, followed by Phetchabun, Kamphaeng Phet, Nakhon Sawan, Tak, Uttaradit, Sukhothai, Phichit and Uthai Thani respectively. 3) Drug-related problems reflect the structure of problems in all dimensions that lead to youth reaching out, such as community contexts, education problems, family problems, imitating behavioral values, and wanting to try.

Keywords: considerations on the Thai state, lower northern youth, drug problem

บทนำ

จากรายงานยาเสพติดโลกในปี ค.ศ. 2017 ซึ่งจัดทำโดยสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office on Drugs and Crime--UNODC) ได้ระบุว่าสถิติที่คาดว่ามีคนทั่วโลกประมาณ 35 ล้านคนทุกซักระมาณจากการคาดการณ์ความผิดปกติจากการใช้ยาเสพติดและจำเป็นต้องได้รับการรักษา ประเด็นปัญหาเหล่านี้ได้สะท้อนผ่านสถานการณ์ยาเสพติดโลกที่มีความรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้นโดยคาดว่าจะมีคน 271 ล้านคน หรือราวร้อยละ 5.5 ของประชากรโลกที่มีอายุระหว่าง 15-64 ปี ใช้ยาเสพติด นอกจากนี้จากข้อมูลยังพบว่าการใช้ยาเสพติดที่สกัดจากฝิ่นอย่างแพร่หลายมากขึ้นในภูมิภาคแอฟริกา เอเชีย ยุโรป และอเมริกาเหนือ (Drug Prevention and Suppression Committee, 2019) ด้วยตัวเลขสถิติดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าในปัจจุบันปัญหายาเสพติดยังคงเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นและดำรง

อยู่จริงซึ่งเป็นประเด็นที่ท้าทายการจัดการของรัฐในการป้องกันและปราบปรามปัญหาดังกล่าว

สำหรับประเทศไทยจากรายงานสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ได้สรุปประเด็นดังกล่าวต่อไปนี้ 1) สถานการณ์ยาเสพติดในปัจจุบันไม่สามารถจัดการแหล่งผลิตยาเสพติดภายนอกประเทศ อาทิ กลุ่มว่า มูเซอ ไทยใหญ่ โกงกั้ง ซึ่งมีพื้นที่การผลิตอยู่ในพื้นที่ประเทศเพื่อนบ้าน 2) ยังมีผู้ค้ายาเสพติดพยายามลักลอบนำเข้าและค้ายาเสพติดอย่างต่อเนื่องในปี 2018 มีการจับกุมคดียาไอซ์ 100 กิโลกรัมขึ้นไป จำนวน 46 ครั้ง รวม 15,424 กิโลกรัม การจับยึดยาบ้า 1 ล้านเม็ดขึ้นไป 53 ครั้ง จำนวน 297.24 ล้านเม็ด 3) ปัญหาการแพร่ระบาดในหมู่บ้าน/ชุมชนไม่ลดลง ดังข้อมูลปรากฏในปี 2017 จำนวนผู้เสพ 44,457 คน จำนวนผู้ค้า 3,568 คน และปี 2018 จำนวนผู้เสพ 47,795 คน จำนวนผู้ค้า 4,234 คน 4) ปัญหาการแพร่ระบาดในกลุ่มเด็กและเยาวชนยังมีอยู่

อย่างต่อเนื่อง คือ กลุ่มประชากรที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ทั้งตกเป็นผู้ต้องหาและบำบัดรักษาร้อยละ 39 เป็นเด็ก และเยาวชนอายุไม่เกิน 24 ปี โดยกลุ่มอายุ 20-24 ปี เข้าไปเกี่ยวข้องมากที่สุด (Yuenham, 2019)

ว่าด้วยเรื่องปัจจัยเสี่ยง (risk) ที่ส่งผลกระทบต่อบุคคลเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด พบว่า ปรากฏการณ์นี้ ปัญหาไม่เกิดขึ้นอย่างเลื่อนลอยแต่เกิดจากองค์ประกอบหลาย ๆ มิติ เช่น บริบทสภาพแวดล้อมทางสังคม โครงสร้างทางเศรษฐกิจ ค่านิยมความเชื่อทางสังคม อิทธิพลทางการเมือง เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นหนึ่งเหตุปัจจัยที่ทำให้เกิดความเสียหายหรือปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติด ฉะนั้นสถานการณ์ที่มีแนวโน้มที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงหรือปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดในงานศึกษาของ Puranapanya (2015) พบว่า เหตุปัจจัยที่นำไปสู่ความเสี่ยงของปัญหา ยาเสพติด ได้แก่ สภาพทางครอบครัวที่ครอบครัวพ่อแม่มักจะหย่าร้าง อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนที่ชักจูงจนเกิดความอยากรู้อยากลอง ปัญหาการควบคุมตนเองโดยมีพฤติกรรมลอกเลียนแบบจากกลุ่มเพื่อน หรือผู้ปกครอง ความเสี่ยงที่เกิดจากปัจจัยด้านสื่อ (social media) ที่มีการแสดงตัวอย่างจนทำให้เกิดความเข้าใจผิดในหมู่เยาวชน เช่น ความเท่ ความรวยจากการเสพยาและการจำหน่ายยาเสพติด ทั้งนี้ รวมถึงปัจจัยความเสี่ยงที่เกิดจากสภาพแวดล้อมในชุมชน และระดับการศึกษาที่ทำให้เยาวชนขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับยาเสพติด นอกจากนี้ จากรายงานสถานการณ์ปัญหา ยาเสพติดของโครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนกล่าวว่า สาเหตุของการติดยาเสพติดหรือการเข้าสู่วงจรยาเสพติดของกลุ่มเยาวชนไทย สาเหตุสำคัญจากสภาพสังคม

ที่เป็นสื่อชักนำให้ใช้ยาเสพติด (Thai Encyclopedia Project for Youth, 2016) การแพร่ระบาดของยาเสพติด ปัจจุบันการปรากฏให้เห็นในลักษณะของสื่อออนไลน์ โดยการทำการค้ายาเสพติดด้วยการใช้สื่อสังคมเป็นช่องทางทางการค้ายาเสพติดทั้งเสนอขายและสั่งซื้อ โดยเฉพาะในระดับขายส่งรายย่อยและขายปลีกให้ผู้เสพ ควบคู่กับการใช้บริการรับส่งพัสดุภัณฑ์เป็นช่องทางลำเลียงยาเสพติดตรงถึงมือผู้เสพ และการใช้บริการธุรกรรมทางการเงิน ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นช่องทางจ่ายค่ายาเสพติดตรงถึงมือผู้ค้าถูกตรวจพบมากขึ้นและพบว่าบางเครือข่ายไปถึงขั้นการใช้สกุลเงินดิจิทัล (Bit coin) ทำการซื้อขาย ซึ่งนอกจากมีผลให้เครือข่ายการค้ายาเสพติดย่อย ๆ เกิดและเพิ่มขึ้นได้ง่าย การแพร่ระบาดของยาเสพติดผ่านช่องทางการค้าเหล่านี้เป็นไปอย่างรวดเร็ว ทำให้การสืบสวนปราบปรามทำได้ยากขึ้น (Drug Prevention and Suppression Committee, 2019) จากบริบทดังกล่าว จากรายงานยาเสพติดโลก รายงานสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ประเด็นว่าด้วยเรื่องปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อบุคคลเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดสะท้อนให้เห็นถึงสถานการณ์และความเสี่ยงของการระบาดของยาเสพติด

ในสถานการณ์ปัญหา ยาเสพติดในเยาวชนพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง จากรายงานผลการตรวจติดตามการบูรณาการโครงการเพื่อขับเคลื่อนประเด็นนโยบายสำคัญด้านปัญหา ยาเสพติดตามแผนการตรวจราชการแบบบูรณาการของผู้ตรวจราชการระหว่างปี.ศ. 2019-2020 พบว่าสถานการณ์การค้าและการแพร่ระบาดในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่างโดยทั่วไปยังคงเป็นผู้ค้าระดับกลางและรายย่อย

ตัวยาที่มีการค้าหลักยังคงเป็นยาบ้า กลุ่มการค้าที่มีความเคลื่อนไหวที่สำคัญ ได้แก่ กลุ่มมั่ง กลุ่มผู้พันโทษ และเครือข่ายนักโทษในเรือนจำผู้เสพที่สำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้ใช้แรงงานรับจ้าง กลุ่มเกษตรกร และกลุ่มว่างงาน โดยมีการนำเข้ายาเสพติด (ยาบ้า) ตามแนวชายแดน จังหวัดตาก ได้แก่ อำเภอแม่สอด อำเภอพบพระ และอำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก ส่วนใหญ่เป็นการนำเข้ารายย่อยเพื่อจำหน่ายในพื้นที่ตามแนวชายแดน และให้รูปแบบการลำเลียงยาเสพติดมีการลำเลียงผ่านพื้นที่ภาคเหนือตอนบน ไปยังพื้นที่ขึ้นใน และหมู่บ้าน/บริเวณพล รวมทั้งการลำเลียงเข้ามาจำหน่ายในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง จากบริบทดังกล่าวนำไปสู่ความเสี่ยงต่อปัญหาเสพติดในเยาวชนพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง กล่าวคือ จากการรายงานสถานการณ์ปัญหาเสพติดในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษาในภาพรวมของทุกจังหวัดภาคเหนือตอนล่างยังต้องเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่องโดยเยาวชนทั้งในและนอกสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มเสี่ยงได้เข้าเกี่ยวข้องกับสารเสพติดประเภทกัญชา ยาบ้า และไอซ์เพิ่มมากขึ้น การแพร่ระบาดเริ่มกระจายไปยังกลุ่มเยาวชนก่อนวัยเสี่ยง ถึงแม้สถานศึกษาต่าง ๆ ทั้งในสังกัดสำนักงานเขตการศึกษาประถมศึกษาและสังกัดสำนักงานเขตการศึกษามัธยมศึกษาจะดำเนินการป้องกันและเฝ้าระวังเยาวชนก่อนวัยเสี่ยงโดยการพัฒนาวิทยาการป้องกัน จัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะชีวิต รวมถึงการบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควบคุมและลดปัจจัยเสี่ยงรอบสถานศึกษา นอกจากนี้ยังพบว่าปัญหาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนผู้เสพเก่ายังคงกลับมาเป็นผู้ติดสารเสพติดรายใหม่ รวมทั้งผู้เสพรายใหม่มีปริมาณเพิ่มขึ้นและมี

แนวโน้มเด็กที่ติดยาเสพติดจะมีอายุลดน้อยลงไปเรื่อย ๆ ทั้งนี้ เนื่องจากปัญหาเสพติดกระจายไปทุกพื้นที่ ประกอบกับความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีทำให้การติดต่อสื่อสารทำได้ง่ายและรวดเร็วก่อให้เกิดพฤติกรรมกรรมการลอกเลียนแบบ (Office of the Inspector, 2020)

จากประเด็นปัญหาข้างต้นบทความฉบับนี้ นำไปสู่การนำเสนอข้อเท็จจริงของปัญหาเสพติดที่ไม่ได้เป็นปัญหาที่ลอยตัวเหนือองคาพยพ แต่ในทางตรงข้ามปัญหาเสพติดได้คลี่ให้เห็นข้อเท็จจริงในทางปรากฏการณ์สังคมของการมีอยู่ของยาเสพติดอย่างมีตัวตน โดยมีตัวแสดงทั้งผู้ค้า ผู้เสพ เจ้าหน้าที่รัฐ สถานศึกษา องค์กรรัฐ องค์กร NGO และรวมถึงประชาชนทั่วไปผู้ได้รับผลกระทบโดยเฉพาะประเด็นเรื่องเยาวชนในปรากฏการณ์นี้ (Pounpunwong, 2021) อย่างไรก็ตามบทความฉบับนี้ผู้เขียนไม่อาจหาญที่จะบรรยายถึงสภาพปัญหาเสพติดที่เกิดขึ้นทั้งหมด แต่เป็นเพียงการนำเสนอในกรณีศึกษาที่เป็นพื้นที่ภาคเหนือตอนล่างเพื่อฉายภาพปัญหาดังกล่าวสู่สังคมส่วนรวม โดยมีวัตถุประสงค์งานวิจัยที่จะนำเสนอ 3 ประเด็น 1) เพื่อศึกษาสถานการณ์แนวโน้มของปัญหา และความเสี่ยงของประเด็นปัญหาเสพติดภายในประเทศในช่วงปี ค.ศ. 2019-2020 2) เพื่อศึกษาสถานการณ์ แนวโน้มของปัญหา และความเสี่ยงของประเด็นปัญหาเสพติดในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่างในช่วงปี ค.ศ. 2019-2020 และ 3) เพื่อนำเสนอข้อพิจารณาว่าประเทศไทยกับปัญหายาเสพติดมีความเสี่ยงต่อเยาวชนในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่างในช่วงปี ค.ศ. 2019-2020

วิธีการศึกษา

บทความวิจัยฉบับนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) สำหรับวิธีการเก็บข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) การเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การสังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารชั้นทุติยภูมิ (secondary documents) โดยเอกสารชั้นทุติยภูมิดังกล่าว คือ รายงานการวิจัย หนังสือ ตำรา บทความวิจัย และวารสารทางวิชาการที่ได้รับการนำเสนอและตีพิมพ์เผยแพร่ เอกสารของภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลในเชิงนโยบายและกฎหมาย อาทิ รัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ ราชกิจจานุเบกษา ประกาศกระทรวง รายงานเกี่ยวกับสถานการณ์ยาเสพติด (Wellington, 2000) โดยขอบเขตของการรวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมุ่งไปที่ประเด็นเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหายาเสพติดและเยาวชนกับปัญหายาเสพติด

2. การเก็บข้อมูลภาคสนาม กล่าวคือ

1. ผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มรูปแบบแบบเจาะจง (purposive sampling) ได้แก่ 1) กลุ่มเยาวชนอายุ 15-18 ปี ในพื้นที่ชุมชนในเขตเทศบาลเมืองในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง จังหวัดละ 2 คน รวมเป็น 18 คน 2) เจ้าหน้าที่ภาครัฐ คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและการปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่ในพื้นที่ยาเสพติดตอนล่าง จังหวัดละ 2 หน่วยงาน รวมทั้งหมด 18 หน่วยงานในพื้นที่ 9 จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง จากจำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้ง 2 กลุ่มข้างต้นผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการได้มาซึ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ พิจารณาจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับประเด็นที่

ศึกษา ทั้งนี้หากพิจารณาโดยอ้างอิงตามการวิจัยแบบเดลฟายจำนวนของผู้ให้ข้อมูลทั้ง 2 ส่วนอยู่ที่ 17 คนขึ้นไป ซึ่งมีค่าความคลาดเคลื่อนน้อยมาก ดังนั้นจึงถือว่าจำนวนผู้ให้ข้อมูลดังกล่าวมีความน่าเชื่อถือ (Macmillan, 1971)

2. เครื่องมือในการทำวิจัย ผู้วิจัยได้ออกแบบแนวคำถามการสัมภาษณ์ (interview form) ตามประเด็นที่ศึกษาโดยจำแนกออกเป็นแนวคำถามการสัมภาษณ์ในแต่ละประเภทของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่กำหนดไว้ การตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ใช้การตรวจสอบสามเส้า (triangulation) โดยให้ความสำคัญกับวิธีการสังเกตพร้อมกับการซักถาม ทั้งนี้มีการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม (IOC : index of item objective congruence) ผ่านการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญและเกี่ยวข้องในประเด็นที่ศึกษาจำนวน 3 ท่าน ซึ่งผลการประเมินพบว่าแบบสอบถามมีความสอดคล้องและมีความตรงเชิงเนื้อหาของรายการข้อคำถามเพื่อใช้เก็บข้อมูลในการวิจัย (Chantawanich, 2011) นอกจากนี้ยังใช้การจดบันทึกและบันทึกเทปในการสัมภาษณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัย ประกอบด้วยขั้นตอนต่อไปนี้ 1) ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นพรมแดนความรู้และใช้ประโยชน์จากผลวิจัยหรือบทความวิชาการที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษาในงานวิจัย 2) การเข้าถึงการสัมภาษณ์เยาวชนกลุ่มเยาวชนอายุ 5-18 ปี ในพื้นที่ชุมชนในเขตเทศบาลเมืองในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องโดยยื่นหนังสือขอเข้าเก็บข้อมูลหน่วยงานเพื่อขออนุญาตให้ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ 3) เจ้าหน้าที่ที่

ภาครัฐโดยผู้วิจัยติดต่อประสานงานไปทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในส่วนเจ้าหน้าที่ภาครัฐโดยมีการทำหนังสือขอข้อมูลและชี้แจงโครงการวิจัยเพื่อทำการสัมภาษณ์ และ 4) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลวิจัยเตรียมการเขียนรายงานวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และนำข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้ทั้งหมดมาตรวจสอบร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ จากนั้นนำสู่การนำเสนอข้อมูลเชิงการพรรณนา (descriptive) โดยเชื่อมโยงให้เห็นความสอดคล้องหรือความต่างของข้อมูลที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยเป็นการเขียนอธิบายและให้ความละเอียดของเนื้อหาและสิ่งที่ได้ค้นพบในงานวิจัยจนนำไปสู่การอภิปรายผลการวิจัย

การรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์เครือข่ายภูมิภาคมหาวิทยาลัยนครสวรรค์ ได้ทำการรับรองโครงการวิจัยตามแนวทางหลักจริยธรรมการวิจัยในคนที่เป็นมาตรฐานสากล ได้แก่ Declaration of Helsinki, The Belmont Report, CIOMS Guideline และ International Conference on Harmonization in Good Clinical Practice หรือ ICH-GCP โดยวิธีทบทวน : คณะกรรมการเต็มชุด (Full Board Review) เลขที่อ้างอิง RREC No. 060/63 รับรองวันที่ 14 พฤษภาคม 2564

ผลการศึกษา

1. สถานการณ์ แนวโน้มของปัญหา และความเสียหายของประเด็นปัญหายาเสพติดภายในประเทศในช่วงปี ค.ศ. 2019-2020

ข้อค้นพบในงานวิจัยในประเด็นนี้ผู้วิจัยมุ่งนำเสนอภาพรวมเกี่ยวกับสถานการณ์ ความเสี่ยง และนำเสนอข้อพิจารณาในประเด็นรัฐไทยกับปัญหายาเสพติดในเยาวชนพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ในช่วงปี ค.ศ. 2019-2020 โดยอาศัยการสังเคราะห์ข้อมูลที่เทียบเคียงสถานการณ์ปัจจุบันมากที่สุด โดยแบ่งประเด็นการนำเสนอดังนี้

สถานการณ์การลักลอบปลูกพืชเสพติดภายในประเทศ จากข้อสรุปของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม และกลุ่มงานป้องกันและความมั่นคงของมหาดไทย พบว่า สถานการณ์การลักลอบปลูกพืชเสพติดในประเทศไทย ข้อมูลจากการสำรวจของสถาบันสำรวจและติดตามการปลูกพืชเสพติด พบการลักลอบปลูกพืชเสพติด ได้แก่ **ฝิ่น และกัญชา** โดยการลักลอบปลูกฝิ่นในปี 2020 พบการลักลอบปลูกฝิ่นภายในประเทศรวมทั้งสิ้น 14-85 ไร่ ซึ่งมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง (ปี 2019 ที่มีพื้นที่ปลูกฝิ่น 267.50 ไร่) ส่วนใหญ่ปลูกในพื้นที่ภาคเหนือ พบมากในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดพะเยา จังหวัดน่าน และจังหวัดตาก การลักลอบปลูกกัญชา ในปี 2019 ข้อมูลจากการสำรวจของสถาบันสำรวจและติดตามการปลูกพืชเสพติดพบการลักลอบปลูกกัญชาทั้งหมด 53 แปลง พื้นที่ 4 ไร่ 1 งาน 150 ตารางเมตร มีต้นกัญชา จำนวน 4,750 ต้น และข้อมูลข่าวการจับกุมการลักลอบปลูกกัญชา ในปี 2019 พบการจับกุมการลักลอบปลูกกัญชาจำนวน 7,545 ต้น พื้นที่ปลูกส่วนใหญ่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นการปลูกภายนอกอาคารในพื้นที่จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดสระแก้ว

และจังหวัดนครราชสีมา นอกจากนี้ยังพบการลักลอบปลูกภายในอาคารพาณิชย์ซึ่งเป็นการปลูกแบบระบบปิดส่วนมากพบในพื้นที่กรุงเทพมหานคร (Interviewee 2, 2020) จะเห็นได้ว่าข้อมูลการลักลอบปลูกพืชเสพติดภายในประเทศ ผื่นและกัญชาถือว่าได้รับความนิยมเป็นอย่างมากแต่อย่างไรนั้นจำนวนและพื้นที่ของการปลูก มีการลดขนาดลงในกรณีของผื่น แต่ในขณะเดียวกันกัญชาก็ยังได้รับความนิยมในการปลูกและมีการจับกุมเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ผู้ลักลอบปลูกก็หันมาปลูกในรูปแบบใหม่โดยเฉพาะการปลูกในตู้อาคารซึ่งทำเป็นโรงเรือนเพาะปลูก

สถานการณ์การลักลอบนำเข้ายาเสพติดภายในประเทศ ผลการศึกษาพบว่า สถานการณ์การลักลอบนำเข้ายาเสพติดของประเทศไทยยังคงมีสถานะเป็นพื้นที่แพร่ระบาดและพื้นที่ทางผ่านที่สำคัญของยาเสพติดที่มาจากแหล่งผลิตในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ ทั้งยาบ้า ไอซ์ เฮโรอีน และคีตาหมิ่น ซึ่งในช่วงหลายปีที่ผ่านมาการผลิตยาเสพติดในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำขยายตัวเพิ่มขึ้น ทำให้กลุ่มขบวนการค้ายาเสพติดพยายามลักลอบนำยาเสพติดจำนวนมากเข้ามายังประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้มีการจับกุมยาเสพติดได้เป็นจำนวนมาก โดยยาบ้าเป็นยาเสพติดที่มีการแพร่ระบาดมากที่สุดในไทย ขณะที่ไอซ์ เฮโรอีน คีตาหมิ่น และกัญชา ส่วนใหญ่จะถูกลำเลียงผ่านไทยเพื่อส่งต่อไปยังประเทศที่สาม เช่น ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น เป็นต้น โดยใช้เส้นทางทั้งทางบก ทางเรือ และเครื่องบิน การลำเลียงยาเสพติดปริมาณมากเข้าประเทศไทย ซึ่งในทันทันผู้วิจัยได้สรุปสถานการณ์การลักลอบนำเข้ายาเสพติดตามพื้นที่ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ ใน **ภาคเหนือ**

กลุ่มการค้ายังคงใช้ชายแดนพื้นที่ภาคเหนือด้านจังหวัดเชียงราย (อำเภอแม่ฟ้าหลวง อำเภอแม่สาย อำเภอแม่จัน อำเภอเชียงแสน อำเภอเวียงป่าเป้า อำเภอเชียงทอง) และจังหวัดเชียงใหม่ (อำเภอเชียงดาว อำเภอเวียงแหง อำเภอฝาง และอำเภอแม่อาย) เป็นจุดลักลอบนำเข้าหลักปีงบประมาณ ปี 2020 ส่วนชายแดนภาคเหนือตอนล่างทางทิศตะวันตกด้านอำเภอพบพระ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก **ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ** การลักลอบนำเข้าทางด้านชายแดน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดนครพนม และจังหวัดหนองคาย ถือเป็นพื้นที่ที่มีสถานการณ์การลักลอบนำเข้ารุนแรงที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการตรวจยึดของกลางยาเสพติดทั้งยาบ้า ไอซ์ เฮโรอีน คีตาหมิ่น และกัญชา การลักลอบนำเข้าส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ชายแดนของอำเภอที่ติดริมน้ำโขง **ภาคตะวันตก** มีการลักลอบนำเข้าทางด้านภาคตะวันตก ด้านอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ทั้งนี้ในปี 2020 ยังพบการลักลอบนำเข้ากระห่อมผงจากจังหวัดมะริด ประเทศเมียนมา เข้ามาทางด้านชายแดน อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และ **ภาคใต้** พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ตอนล่างประสบกับปัญหาการลักลอบนำเข้าใบกระห่อมจากประเทศมาเลเซียอย่างต่อเนื่อง พื้นที่ที่มีการจับกุมได้มากที่สุด ได้แก่ จังหวัดสงขลา (Interviewee 1, 2020)

สถานการณ์การค้าและการแพร่ระบาดของยาเสพติดภายในประเทศ จากการให้ข้อมูลของส่วนเฝ้าระวังเชิงยุทธศาสตร์ สำนักยุทธศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค 6 ชี้ให้เห็นถึงสถานการณ์การค้าและการแพร่ระบาดของยาเสพติดภายในประเทศเป็นผลมา

จากการค้ายาเสพติดโดยการลักลอบนำเข้ายาเสพติดที่ทวีความรุนแรงอย่างต่อเนื่องในช่วงปี ค.ศ. 2018-2020 ทั้งในด้านความถี่และปริมาณยาเสพติดที่ลักลอบนำเข้าต่อครั้ง ส่งผลให้มีการจับกุมคดียาเสพติดเป็นจำนวนมาก โดยข้อมูลสถิติการจับกุมคดียาเสพติดของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และในช่วงปี 2019-2020 พบว่ามีจับกุมคดียาเสพติดทั้งหมด 324,552 คดี ผู้ต้องหา 338,500 คน ตรวจยึดยาเสพติดได้ ดังนี้ ยาบ้า 314 ล้านเม็ด ไอซ์ 23,872 กิโลกรัม เฮโรอีน 557 กิโลกรัม คีตาเม็น 1,342 กิโลกรัม ทั้งนี้ การค้ายาเสพติดในปัจจุบันนอกจากการค้ายาเสพติดแบบรับ-ส่งทั่วไปแล้วยังพบว่ากลุ่มผู้ค้ายาเสพติดได้ใช้ช่องทางออนไลน์ควบคู่กับการส่งยาเสพติดทางพัสดุไปรษณีย์ในการกระจายยาเสพติดไปสู่กลุ่มผู้เสพมากขึ้น การค้ายาเสพติดได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบโดยการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการซื้อขายผ่านแอปพลิเคชัน เช่น ไลน์ ทวิตเตอร์ เฟซบุ๊ก อินสตาแกรม ฯลฯ โดยเฉพาะช่องทางทวิตเตอร์ เป็นช่องทางที่ได้รับความนิยมสูงสุดในการซื้อขายยาเสพติด ซึ่งกลุ่มผู้ใช้ส่วนใหญ่เป็น “เด็กและเยาวชน” จากการสืบค้นข้อมูลทวิตเตอร์เฉพาะหน้ายอดนิยม พบว่ามีการซื้อขายยาเสพติดเกือบทุกชนิดอย่างแพร่หลาย (Interviewee 1, 2020)

2. สถานการณ์ แนวโน้มของปัญหา และความเสียงของประเด็นปัญหาเสพติดในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่างในช่วงปี ค.ศ. 2019-2020

สังเคราะห์สถานการณ์ แนวโน้มของปัญหาและความเสียงของประเด็นปัญหาเสพติดในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่างปี 2019 สำหรับประเด็นนี้ผลการวิจัยพบว่าสถานการณ์ยาเสพติดพื้นที่ชายแดนที่เกี่ยวข้องกับภาคเหนือตอนล่างในช่วงปี 2019 คือ พื้นที่อำเภอ

แม่สอด จังหวัดตาก ทั้งนี้ปัญหาและความเสียงของประเด็นปัญหาเสพติดในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่างยังเกี่ยวข้องกับเส้นทางการลักลอบขนส่งยาเสพติดซึ่งทำให้พื้นที่ภาคเหนือตอนล่างถือว่ามีสถานการณ์และแนวโน้มของปัญหาเสพติดที่ทวีความรุนแรงมากขึ้นนอกจากนี้ประกอบกับจำนวนคดียาเสพติดที่มีการจับกุมในพื้นที่ ได้แก่ จังหวัดที่มีการจับกุมคดียาเสพติดสูงสุด ได้แก่ จังหวัดพิษณุโลก รองมาเป็นจังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดตาก จังหวัดอุตรดิตถ์ จังหวัดสุโขทัย จังหวัดพิจิตร และจังหวัดอุทัยธานี ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบผลการจับกุมคดียาเสพติดในช่วงปี 2019 จนถึงปี 2020 ซึ่งมีแนวโน้มที่คดียาเสพติดมีการจับกุมเพิ่มขึ้นโดยจังหวัดที่มีผลการจับกุมสูงขึ้น ได้แก่ จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดอุตรดิตถ์ จังหวัดนครสวรรค์ ส่วนจังหวัดที่มีผลการจับกุมเพิ่มขึ้นใกล้เคียงกับปี 2019 คือ จังหวัดเพชรบูรณ์ และจังหวัดกำแพงเพชร

สังเคราะห์สถานการณ์ แนวโน้มของปัญหาและความเสียงของประเด็นปัญหาเสพติดในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่างปี 2020 ในประเด็นสถานการณ์ แนวโน้มของปัญหาและความเสียง พบว่าด้านตะวันตกของพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง ได้แก่ พื้นที่อำเภอชายแดนของจังหวัดตาก ซึ่งมีพื้นที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้านสภาพภูมิประเทศมีช่องทางธรรมชาติและท่าข้ามหลายจุดที่สามารถเดินทางไปมาหาสู่กันของประชาชนทั้งสองประเทศ รวมทั้งใช้เป็นเส้นทางลักลอบลำเลียงยาเสพติด โดยเฉพาะยาบ้าและฝิ่นเข้ามาจำหน่ายในเขตประเทศไทย ซึ่งการจับกุมส่วนใหญ่เป็นการจับกุม ชาวเมียนมา และกลุ่มผู้ใช้แรงงานซึ่งเป็นกลุ่มลักลอบนำเข้ายาเสพติดที่เข้ามาตามช่องทาง/ท่าข้าม

ตามแนวชายแดนแบบเข้ามาเย็นกลับ เพื่อจำหน่ายให้ผู้เสพและผู้ค้ารายย่อยในพื้นที่ อำเภอชายแดนของจังหวัดตาก สำหรับด้านตะวันออกของพื้นที่ภาคเหนือตอนล่างมีพื้นที่ติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) ได้แก่ อำเภอบ้านโคก อำเภอน้ำปาด จังหวัดอุดรธานี และอำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก ก็ยังปรากฏข่าวสารการลักลอบนำยาเสพติดจากพื้นที่ชายแดนเข้าสู่พื้นที่ตอนในและมีการจับกุมนักค้ารายย่อยในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชนอย่างต่อเนื่องรูปแบบการติดต่อซื้อขายยาเสพติดของผู้ค้า/กลุ่มผู้เสพในพื้นที่ตอนในส่วนใหญ่ใช้โทรศัพท์มือถือหรือใช้สื่อสังคมออนไลน์ เช่น ไลน์หรือเฟซบุ๊กในการติดต่อซื้อขายยาเสพติดกับผู้ขาย โดยผู้ซื้อจ่ายเงินให้ผู้ขายโดยโอนเงินเข้าบัญชีธนาคาร จากนั้นผู้ขายจะกำหนดพื้นที่ในการวางยาเสพติดให้ผู้ซื้อไปรับยาเสพติด

ทั้งนี้ แนวโน้มของปัญหาและความเสี่ยงของประเด็นปัญหาเสพติดในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่างปี ค.ศ. 2019-2020 สะท้อนให้เห็นมีการแพร่ระบาดและปัญหาเสพติดอย่างต่อเนื่อง โดยสถานการณ์การจับกุมยาเสพติดในช่วงปี ค.ศ. 2019-2020 ที่ผ่านมามีจำนวนการจับกุมอย่างต่อเนื่องโดยมีความหลากหลายกรณีการจับกุมหลากหลายกันออกไปทั้งการลักลอบนำเข้าการจำหน่าย การเสพ ทั้งนี้ปัญหาดังกล่าวยังคงทวีความรุนแรงขึ้นเมื่อสังคมออนไลน์ได้เข้ามามีอิทธิพลในยุคปัจจุบันทำให้ยาเสพติดถูกเข้าถึงได้ง่ายมากขึ้น โดยเฉพาะการจำหน่ายบนพื้นที่สังคมออนไลน์ อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ดังกล่าวหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเหล่านี้อย่างเข้มงวดและต่อเนื่อง

3. ข้อพิจารณารัฐไทยกับปัญหาเสพติดความเสี่ยงต่อเยาวชนในภาคเหนือตอนล่างในช่วงปี ค.ศ. 2019-2020

สำหรับในหัวข้อข้อพิจารณารัฐไทยกับปัญหาเสพติดความเสี่ยงต่อเยาวชนในภาคเหนือตอนล่าง ผู้วิจัยได้ทำการสรุปให้เห็นว่าภายหลังจากสถานการณ์ยาเสพติดที่มีการแพร่ระบาดและตัวอย่างการจับกุมซึ่งเป็นผลมาจากสถานการณ์การค้ายาเสพติดและลักลอบนำเข้ายาเสพติดจากพื้นที่ชายแดน สำหรับพื้นที่ภาคเหนือตอนล่างถือว่าเป็นพื้นที่เสี่ยงของปัญหาเสพติดตามที่ได้กล่าวไปแล้วนั้น ดังนั้น การพิจารณาถึงสถานการณ์ยาเสพติดของรัฐไทยผู้วิจัยได้ทำการสรุปดังต่อไปนี้ 1) สถานการณ์ยาเสพติดยังคงมีความรุนแรง เนื่องจากมีการจับกุมในพื้นที่ตอนในและบริเวณชายแดน รวมทั้งฝั่งตรงข้ามชายแดนไทยเป็นจำนวนมาก ทำให้คาดการณ์ว่ามีการลักลอบนำเข้ายาเสพติดมาจำหน่ายในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง และลำเลียงเข้าสู่พื้นที่ตอนในของประเทศ 2) กลุ่มเครือข่ายผู้ล้าเลียงมีพฤติกรรมที่ใช้เทคโนโลยีเข้าร่วมในการลำเลียงโดยใช้แอปพลิเคชันแผนที่ (google map) จึงทำให้ทราบถึงจุดตรวจ/จุดสกัด ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เจ้าหน้าที่ทำงานยากยิ่งขึ้น 3) ในห้วงที่ผ่านมา มีการจับกุมนักค้ายาเสพติดทั้งพื้นที่ตอนในและพื้นที่ชายแดนตะวันตกของประเทศไทยเพิ่มขึ้น คาดว่าขบวนการค้ายาเสพติดจะใช้รูปแบบวิธีการซื้อขายยาเสพติดและการชักชวนลำเลียงเพื่ออำพราง หลบหลีก การตรวจค้น จับกุมจากเจ้าหน้าที่ ซึ่งเจ้าหน้าที่ควรให้ความสำคัญกับการตรวจค้น สังเกต ยานพาหนะ และควรเสริมสร้างศักยภาพเจ้าหน้าที่ 4) การขยายตัวการค้ายาเสพติดทางสื่อสังคมออนไลน์ควบคู่กับการส่งยาเสพติดทาง

พัสดุไปรษณีย์และระบบขนส่งโลจิสติกส์เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ปัญหาการค้ายาเสพติด และการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ราคายาเสพติดนั้นถูกลง ลดขั้นตอนการติดต่อกับพ่อค้าคนกลาง การเข้าถึงสะดวกใช้เวลาไม่นาน และไม่ลำบาก

5) เครือข่ายยาเสพติดในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่างที่เป็นกลุ่มผู้หลบหนีคดีไปอยู่ประเทศเพื่อนบ้าน จะใช้สังคมออนไลน์ (ไลน์, แอพลิเคชั่นเจอร์) หรือโทรศัพท์ติดต่อกับกลุ่มเครือข่ายที่อยู่ในพื้นที่เพื่อติดต่อซื้อขายยาเสพติดกับกลุ่มเครือข่ายในจังหวัดของแต่ละกลุ่มคน และจะใช้วิธีโอนชำระเงินค่ายาเสพติดผ่านระบบบัญชีธนาคาร

6) แนวโน้มการกระทำผิดโดยใช้รูปแบบการว่าจ้างกลุ่มชาติพันธุ์ในการลำเลียงไปยังพื้นที่ตอนในของประเทศ โดยใช้รถยนต์บรรทุก รถยนต์ส่วนบุคคล รวมทั้งการลำเลียงยาเสพติดย้อนขึ้นมาจากพื้นที่ตอนใน

7) ตัวยาเสพติดหลัก ได้แก่ ยาบ้า และยาเสพติดที่ควรเฝ้าระวัง ได้แก่ ไอซ์ คีตามีน ยารักษาโรค (ที่นำมาใช้ในทางที่ผิด เช่น ทรามาโดล ยานอนหลับ) โดยเฉพาะควรเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของไอซ์ และคีตามีน ในกลุ่มเยาวชน นักศึกษา และผู้ใช้บริการสถานบันเทิง และ

8) การสนับสนุนการสืบสวนปราบปรามด้านการข่าว และการเสริมประสิทธิภาพทางการข่าว และยกระดับข้อมูลทางการข่าว เพื่อนำไปสู่การปราบปรามยาเสพติดอย่างมีประสิทธิภาพ (Office of the Narcotics Control Board Tak Province, 2020)

สรุปจากสถานการณ์ประเด็นเรื่องข้อพิจารณาประเทศไทยกับปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดความเสี่ยงต่อเยาวชนในภาคเหนือตอนล่าง ผู้วิจัยได้สังเคราะห์และจัดชุดข้อมูลโดยเชื่อมโยงให้เห็นถึงบริบทด้านพื้นที่ที่ส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงของเยาวชนในการเข้าถึงยาเสพติด

โดยอ้างอิงจากบริบทปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในรอยต่อพื้นที่ชายแดนจนนำมาสู่การลักลอบและการลำเลียงยาเสพติดภายในประเทศโดยเฉพาะในเขตภาคเหนือตอนล่าง ผู้วิจัยมีข้อสังเกตและนำเสนอประเด็นที่เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์หน่วยงานที่ดูแลเกี่ยวกับปัญหาเยาวชนด้านยาเสพติด คือ สถานพินิจในจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง สรุปประเด็นสถานการณ์ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดของเยาวชนในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่างที่น่าสนใจ ดังนี้

ประการแรก ความเสี่ยงที่เกิดจากความเป็นเยาวชนและสภาพแวดล้อมในภาพรวมของสถานการณ์ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดของเยาวชนในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่างในปัจจุบัน ค่อนข้างที่จะเข้าถึงเยาวชนรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยอาจจะเกี่ยวเนื่องกับวัยของเยาวชนที่อยู่ในช่วงของการอยากรู้อยากลอง และด้วยสังคมของเยาวชนมีเรื่องของความเป็นรุ่นพี่รุ่นน้อง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญให้การชักชวนกันเข้าร่วมลองใช้ยาเสพติด ประกอบกับปัญหาที่ฝังรากลึกในสังคมไทย คือ ปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมค่อนข้างจะมีปัญหา โดยส่วนใหญ่ครอบครัวที่มีปัญหาจะส่งผลให้บุตรหลานขาดที่ปรึกษา และหันหน้าไปทางไหนไม่เจอใครจึงเลือกที่จะเลือกเพื่อนหรือรุ่นพี่เป็นที่พึ่งทางใจ และมีการชักชวนกันไปร่วมซื้อขายยาเสพติด และทำให้เยาวชนสนใจในการหารายได้ทั้งายด้วยการซื้อขายยาเสพติดโดยที่ไม่ได้คำนึงถึงโทษทางกฎหมาย นอกจากนี้ “กลุ่มผู้ค้ายาเสพติดมักจะเลือกจะใช้เยาวชนเป็นผู้ค้ารายย่อย โดยมีแนวคิดว่าจะหากเยาวชนถูกดำเนินคดีตามกฎหมายจะได้รับโทษที่เบากว่าผู้ใหญ่ กล่าวคือ โทษของเยาวชนเมื่อเกี่ยวข้องกับยาเสพติดอาจจะจะเป็นเพียงการบำบัดเท่านั้น อีกทั้ง

ยังมีการหลอกล่อสิ่งของที่เยาวชนต้องการ เช่น การแต่งรถ และหากถูกดำเนินคดีจะมีการรับปากว่าจะดูแลครอบครัวให้” (Interviewee 3, 2020)

ประการที่สอง “ความเสี่ยงที่เกิดจากการชักชวน โดยส่วนใหญ่แล้วผู้ชักชวนมักจะเริ่มชักชวนกับเยาวชนที่มีความเกี่ยวข้องหรือสนใจเรื่องของยาเสพติดอยู่แล้ว เช่น น้ำกระท่อม ยาแก้ปวด ดังนั้นหากผู้ชักชวนมีการชักชวนเยาวชนกลุ่มนี้ก็จะเป็ผลได้ง่ายขึ้น และจะมีการชักชวนเข้าร่วมการเสพยาบ้าและยาไอซ์ ตามลำดับ นอกจากนี้แล้วยังมีการว่าจ้างส่งยาเสพติดให้กับผู้เสพรายอื่น โดยให้ค่าตอบแทนเป็นยาเสพติด” (Interviewee 4, 2020)

ประการที่สาม ความเสี่ยงที่เกิดจากปัญหาในการเข้าถึงการศึกษาและความสัมพันธ์แบบรุ่นพี่จากข้อมูลการสัมภาษณ์พบว่า “เยาวชนที่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดมักจะไม่ได้อยู่ในระบบการศึกษาและมีการศึกษาสูงสุดไม่เกินระดับมัธยมตอนต้นเสียเป็นส่วนใหญ่และไม่เกินระดับประถมตอนปลายจำนวนมาก ซึ่งจากการตรวจสอบ พบว่าเยาวชนเหล่านี้มีพฤติกรรมของการไม่สนใจในการเรียนและมักจะมีครอบครัวจะมีฐานะทางการเงินอยู่ในระดับยากจนเมื่อมีความต้องการทางวัตถุใด ๆ ครอบครัวจึงไม่สามารถให้การสนับสนุนได้ ส่งผลให้เยาวชนมักจะหาทางออกให้กับตัวเองด้วยวิธีการค้ายาเสพติด โดยได้รับการชักชวนจากกลุ่มเยาวชนรุ่นพี่ ในรายละเอียดเชิงลึกของกลุ่มเหล่านี้มักจะมีการจัดระดับชั้น โดยจะแบ่งชั้นจากเครือข่ายที่คน ๆ นั้นมีหรืออาจแบ่งได้จากจำนวนลูกค้าและจำนวนการกักตุนยาเสพติดไว้สำหรับการจำหน่าย โดยผู้ที่มียานยาเสพติดเยอะหรือลูกค้าเยอะมักจะได้นายว่า “เอ” (เอเยนต์) ทั้งนี้ รุ่นพี่ที่ชักชวน

เยาวชนเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด อาจจะมีอายุที่มากกว่า 18 ปีขึ้นไป แต่มีความเกี่ยวข้องกับยาเสพติดตั้งแต่ยังเป็นเยาวชน โดยมีการพัฒนาจากการเป็นผู้เสพยาเสพติดจนเป็นผู้ค้ายาเสพติดตามลำดับ” (Interviewee 5, 2020)

จากข้อสังเกตทั้งสามประการในช่วงต้นสะท้อนให้เห็นถึงความเสี่ยงที่ได้จากประเมินว่าท้ายสุดแล้วปัญหาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดสะท้อนให้เห็นถึงโครงสร้างของปัญหาในทุก ๆ มิติไม่ว่าจะเป็นบริบทชุมชน ปัญหาเรื่องการศึกษาและค่านิยมจากผลการศึกษาในงานวิจัยฉบับนี้สะท้อนให้เห็นว่าการเข้าถึงปัญหายาเสพติดต้องพิจารณาด้วยบริบทที่หลากหลาย เช่น การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และค่านิยม และหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชนเองไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหาสภาพแวดล้อมได้อย่างทันที ดังนั้น การปรับเปลี่ยนความคิด โดยการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับกลุ่มเสี่ยงและประชาชนทั่วไปในการป้องกันตัวเองจากภัยยาเสพติดจึงเป็นเรื่องที่สำคัญในระดับชาติ และท้องถิ่นที่ทุกหน่วยงานจะต้องตระหนักถึงอย่างสำคัญ

อภิปรายผล

การอภิปรายผู้วิจัยมุ่งไปที่ประเด็น สถานการณ์แนวโน้มของปัญหา และความเสี่ยงของประเด็นปัญหายาเสพติดภายในประเทศและภาคเหนือตอนล่างในช่วงปี ค.ศ. 2019-2020 โดยใช้แนวคิดการรวมศูนย์อำนาจเข้ามาวิเคราะห์ กล่าวคือ หากนำแนวคิดมาด้วยการรวมศูนย์อำนาจมาอธิบายพบว่าผลการวิจัยในประเด็นนี้มีความสอดคล้องกับแนวคิดการรวมศูนย์อำนาจ เนื่องจากสถานการณ์ยาเสพติดในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่างหากพิจารณาจากข้อบัญญัติทาง

กฎหมายต่าง ๆ ที่ได้บททวนจากการวิจัยและงานที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูล พบว่าอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายสำหรับดำเนินภารกิจต่าง ๆ คือ 1) เป้าหมายเพื่อการป้องกันและควบคุมยาเสพติด ประกอบด้วย พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. 1979 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และ 2) พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1975 ที่แก้ไขเพิ่มเติมซึ่งกำหนดและควบคุมโดยกระทรวงสาธารณสุขและเป้าหมายเพื่ออาชญากรรม ยาเสพติด ประกอบด้วย พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ค.ศ. 1976 และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาชญากรรม ค.ศ. 2007 ซึ่งมีทั้งการปราบปรามและควบคุม โดยผลการศึกษาในประเด็นนี้สอดคล้องกับงานวิจัย Tantivechayanon, Naressenie, & Pairindra (2016) เรื่อง ความสำเร็จของนโยบายการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน สะท้อนให้เห็นว่าลักษณะของการควบคุมและการปราบปรามประเด็นเกี่ยวกับยาเสพติดรัฐยังคงเป็นตัวแสดงที่สำคัญผ่านการสั่งการแบบรวมศูนย์อำนาจผ่านปัจจัย 11 ประการ คือ 1) ความชัดเจนของนโยบาย 2) ความเข้าใจในนโยบาย 3) การปราบปราม/บังคับใช้กฎหมาย 4) การสกัดกั้น 5) นโยบายสามารถนำไปปฏิบัติได้ 6) การสร้างพลังสังคม/พลังชุมชน 7) นโยบายสามารถวัดผลได้ 8) การสร้างภูมิคุ้มกัน/ป้องกัน 9) การบริหารจัดการ 10) การแก้ไขปัญหาผู้เสพ/ผู้ติด และ 11) การร่วมมือระหว่างประเทศ แต่สำหรับงานศึกษาของ Siriwipherk, & Lertprasopsuk (2018) ในเรื่องพฤติกรรมกรรมการป้องกันยาเสพติดของประชาชนในตลาดนัดกระทุ้มแบน อำเภอกะทุ้มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

ได้ชี้ให้เห็นว่าถึงแม้ว่าสถานการณ์ยาเสพติดที่รัฐทำการควบคุมและปราบปรามไม่ได้มีการรวมศูนย์อำนาจจนเกินไปแต่ในบางครั้งรัฐจำเป็นต้องขอความร่วมมือจากภาคประชาชนผ่านการมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังและแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่

ทั้งนี้ ผลการศึกษายังสอดคล้องกับการนำเสนอข้อมูลในการปฏิบัติงานของ Office of the Narcotics Control Board Ministry of Justice (2015) ในประเด็นเรื่องแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ค.ศ. 2015-2019 โดยชี้ให้เห็นว่าการกำหนดมาตรการและกฎหมาย มีลักษณะที่เป็นกำหนัดจากส่วนกลางในลักษณะการปกครองในรูปแบบของรัฐธรรมนูญ กล่าวคือ อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายสำหรับการดำเนินภารกิจ ความรับผิดชอบต่าง ๆ ในการแก้ปัญหายาเสพติดในระดับพื้นที่หรือท้องถิ่นนั้นยังคงกระจุกตัวอยู่ที่ระบบบริหารราชการส่วนกลางที่ถึงแม้ว่าการดำเนินงานจะการแบ่งอำนาจ (DE concentration) ไปยังระบบบริหารราชการส่วนภูมิภาคในระดับจังหวัดและอำเภอมีการสั่งการหรือบังคับใช้กฎหมายลงไปในลักษณะของการกระจายอำนาจไปยังองค์กรต่าง ๆ ที่รับผิดชอบไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานระดับภาค ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค 6 และผู้บัญชาการตำรวจภาค 6 และหน่วยงานในส่วนท้องถิ่นทั้งในระดับจังหวัดและระดับอำเภอ จะเห็นได้ว่าสถานะที่มีการแยกส่วนภารกิจและอำนาจไปตามหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งกระจุกตัวอยู่ในโครงสร้างการบริหารราชการโดยปราศจากตัวกลางในการเชื่อมประสานการดำเนินงานของหน่วยงานเหล่านี้ทำให้เกิดความเป็นไม่เป็นเอกภาพในเชิงนโยบาย

สำหรับการดำเนินงานของภาคประชาสังคมมีลักษณะเป็นเอกเทศในตัวเองซึ่งเป็นลักษณะโดยธรรมชาติของกลุ่มองค์กรซึ่งปรากฏแต่การดำเนินการกิจบางด้านเท่านั้น เช่น การส่งเสริม การมีส่วนร่วม เป็นต้น ลักษณะดังกล่าวอาจจะทำให้เกิดการทำงานที่ไม่สอดคล้องหรืออาจจะสร้างความขัดแย้งในกระบวนการดำเนินงาน เกิดการทำงานที่ทับซ้อนในพื้นที่ กล่าวโดยสรุปก็คือ การดำเนินการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดที่ไม่มีการกระจายอำนาจไปที่ท้องถิ่น แต่เป็นการรวมศูนย์อำนาจโดยอำนาจที่วางนี้ภายในตกเป็นเสี่ยง ๆ ไม่สามารถประสานการทำงานเป็นเอกภาพได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Chuakaek, & Pholphak (2018) ในงานวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการร่วมกับภาคเอกชนเพื่อป้องกันยาเสพติดของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ซึ่งผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นการแก้ไขปัญหายาเสพติด สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดควรมีแนวทางบริหารจัดการที่ร่วมกับภาคเอกชน ควรประสานงานกับองค์กรที่เกี่ยวข้องหรือผู้เข้าร่วมโครงการอย่างใกล้ชิดเพื่อกระจายอำนาจจนก่อเกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

จากการอภิปรายผลข้างต้นจะเห็นได้ว่าจุดอ่อนของการดำเนินงานด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในประการสำคัญ คือ ความพยายามในการสร้างกลไกกลาง รูปแบบของ “คณะกรรมการ” ที่บูรณาการภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเข้ามาทำงานร่วมกันส่งผลให้การดำเนินนโยบายอยู่ในสภาวะแตกกระจาย (fragmented) เช่น กลไกในการทำงานด้านยาเสพติดกับเยาวชน พบว่ามีหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมากมาย ไม่ว่าจะเป็น

สถาบันครอบครัว สถานศึกษา กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ตำรวจ และองค์กรอื่นๆ ที่ถึงแม้ในต้นนโยบายจะถูกกำหนดมาให้เกิดการบูรณาการการทำงานร่วมกัน แต่ในการปฏิบัติงานจริงนั้นออกมาในลักษณะของสภาพการณ์ต่างคนต่างทำมากกว่า งานที่แยกเป็นอิสระออกจากกันภายใต้โครงสร้างที่มีการรวมศูนย์อำนาจที่ส่วนกลาง แม้ว่าจะปรากฏความพยายามในการสร้างความเป็นเอกภาพและการบูรณาการในเชิงนโยบายอยู่บ้าง ทั้งในรูปแบบของการสร้างเครือข่ายการทำงานและการจัดตั้งกลุ่มเพื่อทำงานร่วมกันในรูปแบบคณะกรรมการที่มีตัวแทนจากภาคส่วนต่าง ๆ เข้าร่วมเป็นภาคี แต่ก็ไม่ปรากฏผลสำเร็จเท่าที่ควรในการแก้ไขและป้องกันปัญหายาเสพติดในเยาวชน ข้อสังเกตที่เห็นได้ชัดเจนปัญหาข้างต้น คือ การทำงานในรูปแบบของคณะกรรมการมีลักษณะของความเป็นองค์กรสำหรับการประชุมเพื่อ “รับทราบ” มากกว่าที่จะเป็นการทำงานในลักษณะของ “คณะทำงาน” (working committee) ที่มีการดำเนินงานอย่างจริงจัง ซึ่งรูปแบบการทำงานอาจจะเป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้ามากกว่าการสร้างทางออกให้กับสภาพปัญหา ซึ่งในประเด็นนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าการสร้างความเป็นสถาบันที่ถาวรในการจัดการปัญหา ยาเสพติด เช่น สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือ ป.ป.ส. เป็นหน่วยงานที่ทำให้การทำงาน ด้านนี้มีสภาพความเป็นหน่วยงานเฉพาะด้านที่มีความถาวร มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายซึ่งปัจจุบันถือว่าทำงานได้ดีในระดับหนึ่งและเป็นรูปธรรมมากกว่า ซึ่งมีทั้งนโยบายการป้องกัน เฝ้าระวัง ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติดของรัฐ สังคม

ชุมชนที่หลากหลาย เพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนในพื้นที่ เพื่อลดปัจจัยเสี่ยงในการเข้าถึงยาเสพติดของคนในชุมชน แผนยุทธศาสตร์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ค.ศ. 2015-2018 ขึ้นมาเพื่อกำหนดแนวทางปฏิบัติต่าง ๆ (Office of the Narcotics Control Board Ministry of Justice, 2015) เช่น ยุทธศาสตร์การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาผู้เสพ ผู้ติดยาเสพติด ยุทธศาสตร์การสร้างและพัฒนาระบบรับรองการคืนคนดีให้สังคม เป็นต้น แต่ทั้งนี้ยังไม่สามารถเข้าถึงการแก้ปัญหาได้อย่างแท้จริงอาจอธิบายได้ว่าเป็นความด้อยประสิทธิภาพของตัวแทนที่ทำหน้าที่ในการบังคับใช้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่เป็นสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดการใช้ยาที่ผิดกฎหมายเพิ่มขึ้น ทำให้ต้องเพิ่มการควบคุมป้องกันปัญหาการใช้ยาอยู่ที่มีการมีกฎหมายในการควบคุมการใช้ยาที่เข้มงวดมีการลงโทษที่รุนแรง ควบคุมการผลิตรายหรือผู้ผลิตมากกว่าความต้องการในการบริโภค ข้อสังเกตที่มีความสำคัญอีกประการหนึ่งคือ การให้ความสำคัญกับสถานศึกษาที่ร่วมมือกับครอบครัวในด้วย การสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันครอบครัว ภายใต้โครงการ To be number one เพื่อให้นักเรียนเข้าถึงองค์ความรู้และเป็นหนึ่งในแกนนำการป้องกันยาเสพติด เป็นต้น สอดคล้องกับข้อเสนอของ Tanphaew, Pengchai, & Praiswan (2019) ที่ให้ข้อเสนอว่าการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดต้องเริ่มต้นจากสถานศึกษา

สรุป

1. สถานการณ์ แนวโน้มของปัญหา และ ความเสี่ยงของประเด็นปัญหายาเสพติด

ภายในประเทศ ผลการวิจัยพบว่า สถานการณ์การลักลอบปลูกพืชเสพติดภายในประเทศยังพบการลักลอบปลูกพืชเสพติด ได้แก่ ฝิ่น และกัญชา ในขณะที่สถานการณ์การลักลอบนำเข้ายาเสพติดภายในประเทศชี้ให้เห็นว่า สถานการณ์การลักลอบนำเข้ายาเสพติดประเทศไทยยังคงมีสถานะเป็นพื้นที่แพร่ระบาดและพื้นที่ทางผ่านที่สำคัญของยาเสพติดที่มาจากแหล่งผลิตในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ ทำให้เกิดการจับกุมยาเสพติดได้เป็นจำนวนมาก ซึ่งมียาเสพติดที่มีการแพร่ระบาดมากที่สุดในไทย นอกจากนี้ สถานการณ์การค้าและการแพร่ระบาดยาเสพติดภายในประเทศ จากการศึกษาพบว่าการกระจายยาเสพติดไปสู่กลุ่มผู้เสพมากขึ้น การค้ายาเสพติดได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบโดยการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการซื้อขายผ่านแอปพลิเคชัน เช่น ไลน์ ทวิตเตอร์ เฟซบุ๊ก อินสตาแกรม ฯลฯ โดยเฉพาะช่องทางทวิตเตอร์เป็นช่องทางที่ได้รับความนิยมสูงสุดในการซื้อขายยาเสพติด

2. สถานการณ์ แนวโน้มของปัญหา และ ความเสี่ยงของประเด็นปัญหายาเสพติดในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง ผลการวิจัยพบว่า แนวโน้มของปัญหาและความเสี่ยงของประเด็นปัญหายาเสพติดในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่างปี ค.ศ. 2019-2020 สะท้อนว่าการแพร่ระบาดและปัญหายาเสพติดอย่างต่อเนื่อง โดยสถานการณ์การจับกุมยาเสพติดในช่วงปี ค.ศ. 2019-2020 ที่ผ่านมามีจำนวนการจับกุมอย่างต่อเนื่อง โดยที่มีความหลากหลายกันออกไปทั้งการลักลอบนำเข้า การจำหน่าย การเสพ ทั้งนี้ปัญหาดังกล่าวยังคงทวีความรุนแรงขึ้นเมื่อสังคมออนไลน์ได้เข้ามามีอิทธิพลในยุคปัจจุบันทำให้ยาเสพติดถูกเข้าถึงได้ง่ายมากขึ้น โดยเฉพาะการจำหน่ายบนพื้นที่สังคมออนไลน์

3. ข้อพิจารณาของไทยกับปัญหาเสพติด
ความเสี่ยงต่อเยาวชนในภาคเหนือตอนล่าง
 ผลการวิจัยพบว่า ท้ายสุดแล้วปัญหาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดสะท้อนให้เห็นถึงโครงสร้างของปัญหา ในทุก ๆ มิติที่นำไปสู่การเข้าถึงเยาวชนไม่ว่าจะเป็นบริบทชุมชน ปัญหาเรื่องการศึกษา และค่านิยม ดังนั้นในประเด็นเรื่องสถานการณ์ ความเสี่ยง และนำเสนอข้อพิจารณาในประเด็นรัฐไทยกับปัญหาเสพติดในเยาวชนพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง การเข้าถึงปัญหาเสพติดในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง ซึ่งวงจรรยาเสพติดต้องพิจารณาด้วยบริบทที่หลากหลาย เช่น การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และค่านิยม ทั้งนี้หน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชนเองไม่สามารถแก้ไขปัญหาสภาพแวดล้อมได้อย่างทันที ดังนั้น การปรับเปลี่ยนความคิด โดยการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับกลุ่มเสี่ยงและประชาชนทั่วไปในการป้องกันตัวเองจากภัยยาเสพติดจึงเป็นเรื่องที่สำคัญในระดับชาติและท้องถิ่นที่ทุกหน่วยงานจะต้องตระหนักถึงอย่างสำคัญ

ท้ายสุดแล้ว ข้อค้นพบในงานวิจัยฉบับนี้ได้สะท้อนให้เห็นในเรื่องของความหลากหลายเชิงพื้นที่ที่ทำให้สภาพปัญหามีความแตกต่างกันไปตามสภาพปัญหาและบริบทของพื้นที่นำมาซึ่งการประเมินความเสี่ยงและสร้างมาตรการการรับมืออย่างซับซ้อน ทั้งในประเทศและบริเวณพื้นที่ชายแดนโดยเฉพาะหน่วยงานภาครัฐภายใต้สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค 6 และศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดที่เสมือนเป็นผู้รับผิดชอบต่อปัญหานี้โดยตรง แต่ภาคสังคมยังคงไม่ได้ให้ความสำคัญหรือตระหนักถึงปัญหานี้ในเชิงรุก แต่อาจมีการรับมือปัญหาตามเท่าที่

มีการจัดสรรงบประมาณ ตัวแปรสำคัญที่จะก่อให้เกิดความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาหรือความล้มเหลวดังกล่าวขึ้นอยู่กับบริบทของชุมชนและวัฒนธรรมชุมชนนั้น ๆ จากยุทธศาสตร์และนโยบายของรัฐบาลทั้งหมด สนับสนุนผลการศึกษาว่า การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในประเทศไทยมีพัฒนาการมาจากการปราบปรามเพื่อทำลายล้างก่อนเป็นอันดับแรก จนกระทั่งพัฒนามาเป็นการเพิ่มการป้องกันภายใต้แนวคิดที่ยึดเอาผู้เสพ เยาวชน และผู้ที่มีความเสี่ยงต่อการมีส่วนร่วมในปัญหาเสพติดเป็นศูนย์กลาง แสดงให้เห็นถึงการตระหนักในการแก้ปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นและให้ความสำคัญอย่างมากในการป้องกันปัญหาเสพติดที่จะเกิดขึ้นกับเยาวชนโดยอาจเพิ่มเติมในส่วนของยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศเข้ามาเพื่อให้เกิดการดำเนินงานร่วมกันเพิ่มเติม

เอกสารอ้างอิง

- Chantawanich, S. (2011). *Data analysis in qualitative research* (9th ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)
- Chuakaek, A., & Pholphak, S. (2018). Administration of private sector cooperation of the Narcotics Control the Board Office. *EAU Heritage Journal Social Science and Humanities*, 8(1), 110-121. (in Thai)
- Drug Prevention and Suppression Committee. (2019). *Drug prevention, suppression and treatment action plan 2019*. Retrieved 17 September 2019, from <https://www.oncb.go.th> (in Thai)
- Interviewee 1. (19 October, 2020). Narcotics control office region 6, Muang District, Phitsanulok Province. (Interview)

- Interviewee 2. (19 October, 2020). Narcotics control office region 6, Muang District, Phitsanulok Province. (Interview)
- Interviewee 3. (3 November, 2020). Phitsanulok Juvenile Observation and Protection Center, Muang District, Phitsanulok Province. (Interview)
- Interviewee 4. (3 November, 2020). Phitsanulok Juvenile Observation and Protection Center, Muang District, Phitsanulok Province. (Interview)
- Interviewee 5. (3 November, 2020). Phitsanulok Juvenile Observation and Protection Center, Muang District, Phitsanulok Province. (Interview)
- Macmillan, T. T. (1971). *The Delphi technique*. Paper Presented at the annual meeting of the California Junior Colleges Associations Committee on Research and Development. Monterey, California.
- Office of the Narcotics Control Board, Tak Province. (2020). *Minutes of the NCMC meeting, Tak Province, July 20*. Retrieved 1 September 2020, from http://123.242.165.136/?module=file&pages=list_file_other&cate_file_id=23. (in Thai)
- Office of the Narcotics Control Board, Ministry of Justice. (2015). *Strategic plans for drug prevention and solution 2015- 2019*. Retrieved 27 September 2019, from <http://www.lampang.go.th>. (in Thai)
- Office of the Inspector. (2020). *Monitoring integration of projects to drive important policy issues on drug problems according to the Inspector General's integrated civil inspection plan*. Retrieved 3 February 2023, from https://pmi.opm.go.th/inspect_main/uploadfiles/_รายงานยาเสพติด.pdf (in Thai)
- Pounpunwong, W. (2021). The participation in prevention, risk mitigation and resolving drug-related youth problems of the state, society and community in municipal communities in the lower northern region. *Journal of Legal Entity Management and Local Innovation*, 7(11), 181-198. (in Thai)
- Puranapanya, N. (2015). *Factors affecting drug offenses of children and youth in Buriram Province*. Retrieved 14 November 2019, from https://www.rsu.ac.th/cja/IS/08-NITCHATORN_PURANAPANYA-2558.pdf. (in Thai)
- Siriwipherk, N., & Lertprasopsuk, N. (2018). The behavior of people in drug prevention in Talad Krathum Baen, Krathum Baen, Samut Sakhon Province. *Silpakorn Educational Research Journal*, 10(1), 367-378. (in Thai)
- Tanphaew, O., Pengchai, J., & Praiwan, Y. (2019). The development of guidelines for the prevention and solution of drug problems in Educational Institutions Under The Secondary Educational Service Area Office 24. *Graduate Studies Journal*, 16(72), 33-47. (in Thai)
- Tantivechayanon, P., Naressenie, K., & Pairindra, B. (2016). The success of the drug prevention and suppression policy in the upper northeastern provinces. *Silpakorn University Journal*, 36(3), 91-113. (in Thai)
- Thai Encyclopedia Project for Youth. (2016). *Causes of drug addiction among youth*. Retrieved 14 November 2019, from <http://kanchanapisek.or.th/kp6/sub/book/book.php?book=9&chap=13&page=t9-13-infodetail02.html>. (in Thai)
- Wellington, J. (2000). *Education research: Contemporary issues and practical approaches*. London: Continuum.
- Yuenharn, S. (2019). *The current drug situations and 20-year action plans for drug prevention and solution*. Retrieved 29 September 2019, from <https://bdn.go.th/attachment/services/download.php?WP=q3MZp21CM5O0hJatrTgjWz00qmqZZz1CM5O0hJatrTD07o3Q>. (in Thai)